

Co-funded by
the European Union

Policy Brief nr. 3/2025

Implementarea Schemei Europene de Management de Mediu și Audit (EMAS) în Republica Moldova – un pas strategic spre integrarea europeană și economia verde

Olesea PLOTNIC

EMAS

SISTEMUL UE DE MANAGEMENT
DE MEDIU ȘI AUDIT

Despre autor:

Olesea Plotnic - Dr.hab, Profesor universitar, Academia de Studii Economice a Moldovei, Facultatea Economie Generală și Drept, Coordonator Chair Jean Monnet a proiectului ECOCONS

Acest material a fost elaborat în cadrul proiectului Catedrei Jean Monnet privind europenizarea Republicii Moldova printr-o economie circulară care funcționează în beneficiul consumatorilor („Jean Monnet Chair on Europeanisation of Moldova through a Circular Economy that Works for Consumers”) / ECOCONS, implementat de Academia de Studii Economice din Moldova, Ref. Nr.: 101085481 — ECOCONS — ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH.

Mai multe detalii pot fi găsite la: <https://ecoconsumator.md/>

Co-funded by the
European Union

„Finanțat de Uniunea Europeană. Cu toate acestea, opiniile și punctele de vedere exprimate aparțin exclusiv autorilor și nu reflectă în mod necesar poziția Uniunii Europene sau a Agenției Executive Europene pentru Educație și Cultură (EACEA). Nici Uniunea Europeană, nici autoritatea finanțatoare nu pot fi considerate responsabile pentru acestea.”

Introducere

În contextul noilor transformări ecologice globale și al accelerării procesului de integrare europeană a Republicii Moldova, implementarea unui cadru coerent de management de mediu devine o condiție esențială pentru modernizarea economiei și consolidarea guvernanței publice. Tranziția către o economie verde, eficientă din punctul de vedere al resurselor și competitivă pe piața europeană, nu poate fi realizată fără adoptarea unor instrumente de management ecologic recunoscute la nivelul Uniunii Europene. În această perspectivă, **Schema Europeană de Management de Mediu și Audit (EMAS)** reprezintă un pilon strategic al procesului de europenizare instituțională și o expresie a maturității Republicii Moldova în asumarea valorilor dezvoltării durabile.

EMAS, creată de Uniunea Europeană încă din anul 1993, constituie un sistem voluntar de management ecologic destinat organizațiilor publice și private care aspiră să-și îmbunătățească permanent performanța de mediu și să-și alinieze activitățile la principiile economiei circulare și ale Pactului Verde European. Acest instrument se distinge printr-o abordare integrată, în care transparența, responsabilitatea și credibilitatea sunt elemente fundamentale ale raportării și evaluării performanței de mediu. Spre deosebire de alte sisteme de certificare, EMAS presupune o **autoevaluare continuă, audit extern independent și comunicare publică deschisă** privind impactul asupra mediului, implicând în același timp angajații, comunitățile și partenerii economici într-un efort comun de transformare sustenabilă.

Pentru Republica Moldova, adoptarea EMAS depășește sfera unei simple conformări tehnice la acquis-ul comunitar. Este o alegere strategică care reflectă voința politică și instituțională de a plasa sustenabilitatea în centrul procesului de dezvoltare. Într-o perioadă marcată de crize energetice, presiuni asupra mediului și vulnerabilități climatice, sistemul EMAS oferă un cadru unitar pentru evaluarea impactului organizațiilor asupra mediului, pentru reducerea riscurilor ecologice și pentru crearea unui climat economic bazat pe inovație și competitivitate verde. Prin integrarea principiilor EMAS, Republica Moldova își consolidează poziția de partener responsabil în spațiul european și demonstrează capacitatea de a transpune politicile comunitare în mecanisme naționale eficiente.

Introducerea sistemului EMAS în Republica Moldova trebuie privită ca un proces de **modernizare instituțională** și de **alinie progresivă la standardele de guvernare europeană**. Prin desemnarea Ministerului Mediului drept autoritate competentă și a Agenției de Mediu ca organism de implementare și supraveghere, Republica Moldova face un pas important spre constituirea unui cadru transparent de monitorizare a performanței de mediu la nivel organizațional. În același timp, implicarea Centrului Național de Acreditare (MOLDAC) și crearea unui registru național EMAS vor contribui la instituționalizarea unui sistem de evaluare bazat pe criterii obiective, comparabile cu cele aplicate în statele membre ale Uniunii Europene.

Astfel, EMAS nu este doar un instrument tehnic, ci o **filosofie a responsabilității ecologice** care promovează o relație echilibrată între economie, mediu și societate. Prin adoptarea acestui sistem, organizațiile din Republica Moldova vor putea demonstra conformarea la normele europene de mediu, vor câștiga credibilitate pe piața internațională și vor beneficia de un avantaj competitiv într-o economie globală tot mai sensibilă la performanțele de sustenabilitate.

În esență, implementarea EMAS devine o verigă esențială în procesul de europenizare a Moldovei – un pas concret dincolo de angajamentele declarative, către o economie care respectă mediul, valorifică rațional resursele și cultivă transparența instituțională. Prin acest demers, Republica Moldova nu doar își onorează obligațiile asumate în calitate de stat candidat la Uniunea Europeană, ci își afirmă identitatea ca stat modern, orientat către o dezvoltare durabilă, incluzivă și responsabilă față de generațiile viitoare.

1. Evoluția europeană a EMAS și integrarea sa în Republica Moldova: o tranziție spre guvernanta ecologică și dezvoltare durabilă

1.1 Cadrul european și evoluția Schemei EMAS

În spațiul european, conceptul de *eco-management* s-a dezvoltat treptat, ca răspuns la nevoia de a integra protecția mediului în strategiile economice și industriale. Încă din anii '80, Uniunea Europeană a recunoscut necesitatea de a dezvolta instrumente concrete care să permită companiilor să-și evalueze impactul ecologic și să-și îmbunătățească performanțele de mediu. În 1993, prin adoptarea Regulamentului (CEE) nr. 1836/1993, a fost introdus pentru prima dată cadrul oficial al Schemei Europene de Management de Mediu și Audit (EMAS), un program voluntar care oferea companiilor industriale posibilitatea de a-și declara public angajamentul față de protecția mediului. Acesta a fost cunoscut ulterior drept *Regulamentul EMAS I*, marcând începutul unei noi ere în relația dintre industrie, guvernanta și sustenabilitate.

Prima versiune a EMAS s-a concentrat pe sectorul industrial, deoarece producția era percepută ca principal generator de poluare. Modelul propus în 1993 introducea, pentru prima dată la nivel european, ideea că performanța de mediu poate fi măsurată, monitorizată și îmbunătățită sistematic, pe baza unor principii transparente și verificabile. La începutul anilor 2000, însă, devenea clar că protecția mediului nu poate fi limitată doar la industrie. Dezvoltarea durabilă presupunea o abordare holistică, implicând și alte sectoare – servicii, administrație publică, transport, educație, agricultură și comerț. Ca urmare, în anul 2001, Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene au adoptat Regulamentul (CE) nr. 761/2001, cunoscut drept *EMAS II*, care extindea aplicabilitatea schemei tuturor organizațiilor, publice și private, indiferent de domeniul de activitate.

Această extindere a reprezentat un moment de cotitură, transformând EMAS dintr-un mecanism tehnic într-un instrument strategic de guvernanta ecologică. Prin EMAS II, accentul a fost mutat de la conformarea pasivă la legislația de mediu către *îmbunătățirea activă și continuă* a performanțelor ecologice. Organizațiile participante erau încurajate să-și elaboreze propriile politici de mediu, să stabilească obiective măsurabile și să comunice public progresele realizate. Acest element de transparență voluntară a devenit una dintre caracteristicile definitorii ale sistemului.

Odată cu evoluția politicilor europene privind mediul, EMAS a fost revizuit din nou, pentru a răspunde provocărilor unei economii globalizate. În decembrie 2009, Parlamentul European și Consiliul au adoptat Regulamentul (CE) nr. 1221/2009, cunoscut drept *EMAS III*, care a consolidat sistemul și i-a extins aplicabilitatea dincolo de granițele Uniunii Europene. Astfel, pentru prima dată, organizațiile din afara UE puteau adera voluntar la EMAS, demonstrând că acest instrument devenise un standard global de excelență în managementul de mediu. Prin EMAS III, Comisia Europeană a introdus un set clar de indicatori de performanță de mediu – eficiența energetică, utilizarea resurselor materiale, consumul de apă, generarea deșeurilor, protejarea biodiversității și reducerea emisiilor – oferind un cadru comparabil și uniform pentru evaluarea performanțelor ecologice la nivel internațional.

Această evoluție reflectă transformarea profundă a modului în care Europa abordează politica de mediu. EMAS nu mai este perceput doar ca un instrument administrativ, ci ca un simbol al responsabilității organizaționale. Într-un context în care Pactul Verde European, adoptat în 2019, stabilește obiectivul ambițios al neutralității climatice până în 2050, EMAS devine un mecanism operațional indispensabil pentru atingerea acestui scop. Prin intermediul său, organizațiile pot contribui direct la reducerea amprenteii ecologice, la tranziția energetică și la dezvoltarea unei economii circulare, în care resursele sunt utilizate în mod sustenabil.

Un aspect esențial al evoluției EMAS este accentul tot mai puternic pus pe transparență și implicarea părților interesate. Regulamentul EMAS III obligă organizațiile să elaboreze o Declarație de mediu – un document public, validat de un verficator acreditat, care descrie performanțele, obiectivele și acțiunile întreprinse pentru reducerea impactului ecologic. Această abordare, unică în peisajul sistemelor de management, a transformat EMAS într-un model de *guvernanta participativă*, în care autoritățile, angajații, consumatorii și societatea civilă sunt parteneri în procesul de transformare durabilă. Prin acest mecanism, Uniunea Europeană promovează o cultură a responsabilității colective, bazată pe fapte verificabile și comunicare deschisă.

De asemenea, EMAS reprezintă o expresie concretă a principiului european al *subsidiarității*, care încurajează implementarea politicilor la nivelul cel mai apropiat de cetățeni. Fiecare stat membru este liber să dezvolte propriile structuri instituționale pentru aplicarea schemei, însă în conformitate cu regulile comune stabilite de Comisie. Astfel, există o armonie între unitatea europeană și diversitatea națională,

ceea ce face ca EMAS să fie un instrument adaptabil, dar în același timp riguros. În Germania, de exemplu, sistemul EMAS este integrat în politicile de achiziții publice verzi, în timp ce în Italia și Spania funcționează scheme regionale de sprijin financiar pentru organizațiile înregistrate EMAS. În România, implementarea a fost realizată printr-un mecanism coordonat de Ministerul Mediului, cu sprijinul organismului de acreditare SRAC și al autorităților locale. Aceste modele oferă un precedent valoros pentru Republica Moldova, care se află în faza incipientă de construcție instituțională în domeniul guvernantei ecologice.

În plan conceptual, EMAS se înscrie în paradigma europeană a *economiei circulare* și a *consumului responsabil*, promovând principiul „îmbunătățirii continue” nu doar ca obiectiv tehnic, ci ca proces de învățare organizațională. Prin monitorizarea permanentă a performanței de mediu, instituțiile și companiile își pot redefini strategiile, identificând soluții inovatoare pentru reducerea pierderilor de resurse și valorificarea deșeurilor. Într-un sens mai profund, EMAS devine un catalizator al culturii organizaționale verzi, oferind o bază pentru inovare și competitivitate sustenabilă.

Pentru Republica Moldova, această evoluție a cadrului european nu reprezintă doar o oportunitate, ci o necesitate. Aderarea la Uniunea Europeană presupune nu doar armonizarea legislației, ci și construirea unui sistem funcțional de management de mediu, compatibil cu instrumentele europene. Prin preluarea și implementarea Regulamentului EMAS III, țara noastră își asumă o responsabilitate dublă: aceea de a proteja mediul înconjurător și, în același timp, de a consolida încrederea cetățenilor și a partenerilor externi în capacitatea instituțiilor naționale de a gestiona sustenabil resursele.

În acest sens, EMAS oferă un cadru ideal pentru evaluarea performanțelor de mediu la nivel organizațional, consolidând transparența, eficiența și coerența politicilor publice. Implementarea sa marchează trecerea de la o abordare fragmentată, bazată pe reacție, la una sistemică și preventivă, în care protecția mediului devine o parte integrantă a deciziilor economice și instituționale. Este, de fapt, o schimbare de paradigmă, în care conformitatea legală se transformă în excelență ecologică, iar obligația devine oportunitate.

Astfel, cadrul european al Schemei EMAS reprezintă nu doar un set de norme, ci o filozofie de acțiune: un angajament pentru o Europă mai curată, mai eficientă și mai responsabilă. În acest context, Republica Moldova se află la începutul unui drum care, deși complex, promite beneficii profunde – economice, sociale și ecologice – pentru întreaga societate. EMAS este, prin urmare, mai mult decât un instrument tehnic: este o punte între prezentul economiei naționale și viitorul sustenabil al Moldovei europene.

1.2 EMAS în contextul Republicii Moldova: semnificație, provocări și direcții strategice

Republica Moldova traversează o etapă istorică de transformare structurală, în care procesele de modernizare economică, instituțională și socială sunt orientate către integrarea deplină în spațiul european. Această tranziție nu este doar una legislativă, ci o schimbare profundă de paradigmă, care implică o adaptare la standardele și valorile unei economii sustenabile. În acest cadru, implementarea Schemei Europene de Management de Mediu și Audit (EMAS) capătă o semnificație specială, reprezentând nu doar o cerință de aderare, ci o dovadă de maturitate instituțională și de angajament față de principiile dezvoltării durabile.

Pentru Republica Moldova, introducerea sistemului EMAS constituie o etapă firească în procesul de aliniere la acquis-ul comunitar în domeniul mediului. Așa cum Pactul Verde European stabilește o viziune unitară pentru atingerea neutralității climatice până în 2050, Moldova trebuie să-și construiască propriile mecanisme interne de guvernare ecologică, capabile să asigure tranziția către o economie circulară și responsabilă. În acest sens, EMAS oferă cadrul ideal pentru a integra managementul de mediu în strategia generală de dezvoltare, printr-o abordare bazată pe performanță, audit, transparență și îmbunătățire continuă.

Procesul de transpunere a Regulamentului (CE) nr. 1221/2009 în legislația națională reprezintă o provocare complexă, dar și o oportunitate majoră pentru consolidarea instituțiilor publice și a capacităților administrative. Ministerul Mediului, în calitate de autoritate publică centrală responsabilă, are rolul de a coordona procesul de implementare, asigurând armonizarea dintre cadrul legislativ intern și cerințele europene. În paralel, Agenția de Mediu va deveni organismul competent pentru gestionarea Registrului Național EMAS, un instrument esențial pentru monitorizarea organizațiilor înregistrate și pentru promovarea principiilor de eco-management în toate sectoarele economice.

Centrul Național de Acreditare (MOLDAC) este chemat să joace un rol fundamental în asigurarea calității și credibilității sistemului, prin acreditarea verificatorilor de mediu și supravegherea activității acestora. Acest proces va garanta independența și obiectivitatea evaluărilor, consolidând încrederea publicului și a partenerilor externi în seriozitatea implementării EMAS la nivel național. De asemenea, Inspectoratul pentru Protecția Mediului va contribui la aplicarea corectă a legislației, prin activități de

control și sancționare a eventualelor abateri privind utilizarea siglei EMAS sau neconformitatea cu cerințele sistemului.

Importanța EMAS pentru Republica Moldova depășește însă dimensiunea instituțională. Ea se reflectă în mod direct în eficiența economică și în imaginea externă a țării. Implementarea unui astfel de sistem va permite întreprinderilor, inclusiv celor mici și mijlocii, să-și optimizeze procesele de producție, să reducă pierderile de resurse și să devină mai competitive pe piața europeană. În același timp, organizațiile publice vor putea demonstra o gestionare responsabilă a resurselor și un angajament real față de protecția mediului, contribuind la creșterea încrederii cetățenilor în instituțiile statului.

EMAS devine, astfel, o punte între politica de mediu și politica industrială, între reglementare și inovare. Prin încurajarea participării voluntare a organizațiilor, schema EMAS cultivă o cultură a responsabilității și a auto-disciplinei, în care conformitatea legală nu este impusă, ci asumată. Această transformare culturală este poate cel mai valoros efect al EMAS, deoarece implică un proces de conștientizare colectivă asupra faptului că performanța de mediu este o condiție a competitivității economice și a credibilității internaționale.

Cu toate acestea, Republica Moldova se confruntă cu o serie de provocări care pot influența ritmul și profunzimea implementării schemei. În primul rând, lipsa unui sistem consolidat de verficatori de mediu acreditați și absența unei infrastructuri instituționale complet funcționale pot încetini procesul de înregistrare a organizațiilor. În al doilea rând, nivelul redus de conștientizare în rândul mediului de afaceri și al administrației publice cu privire la avantajele EMAS impune o amplă campanie de informare și educare. În al treilea rând, limitările financiare și lipsa stimulentei economice pentru organizațiile care doresc să se alinieze la cerințele EMAS pot constitui bariere semnificative. De aceea, se impune o politică de sprijin activ, prin facilități fiscale, acces la finanțări verzi și recunoaștere publică a performanței ecologice.

Cu toate dificultățile sale, procesul de implementare a EMAS oferă Republicii Moldova o șansă unică de a-și reconstrui modelul de dezvoltare pe fundamente sustenabile. Schema devine un laborator practic de integrare europeană, prin care se testează capacitatea instituțiilor de a adopta standarde complexe și de a colabora intersectorial. Implicarea universităților, a mediului academic și a sectorului de cercetare în elaborarea politicilor de implementare va aduce un plus de rigoare științifică și va contribui la formarea unei noi generații de specialiști în managementul mediului.

Un alt aspect important al aplicării EMAS în Republica Moldova ține de consolidarea transparenței și a guvernantei publice. Prin obligativitatea publicării declarațiilor de mediu validate, sistemul va impune o cultură a responsabilității, în care organizațiile nu doar declară intenții, ci demonstrează concret rezultatele obținute. Această deschidere către public este o condiție a încrederii și a credibilității, valori fundamentale într-o societate democratică și europeană.

Dintr-o perspectivă mai amplă, EMAS poate deveni un catalizator al tranziției verzi în Republica Moldova. În contextul în care Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030” promovează o viziune integrată asupra sustenabilității, EMAS oferă instrumentul practic care poate transforma obiectivele politice în acțiuni măsurabile. Prin adoptarea indicatorilor de performanță specifici schemei – eficiență energetică, utilizarea resurselor, gestionarea deșeurilor și reducerea emisiilor – autoritățile și întreprinderile vor putea cuantifica progresul și vor dispune de o bază solidă pentru luarea deciziilor.

Astfel, EMAS devine mai mult decât o cerință europeană: este o **viziune de modernizare națională**. Ea permite Republicii Moldova să-și redefinească identitatea economică prin prisma sustenabilității și să creeze un model de dezvoltare în care competitivitatea se sprijină pe performanță ecologică. Într-o lume în care piețele, investițiile și consumatorii valorizează tot mai mult responsabilitatea de mediu, implementarea EMAS poate oferi Moldovei un avantaj strategic semnificativ, transformând-o din beneficiar de politici europene într-un partener activ în promovarea tranziției verzi.

În perspectivă, succesul implementării EMAS va depinde de modul în care instituțiile naționale vor reuși să combine exigența tehnică cu flexibilitatea adaptării. Schema trebuie înțeleasă nu ca un mecanism rigid, ci ca un proces dinamic de învățare și perfecționare. În acest sens, colaborarea cu statele membre care au experiență în aplicarea EMAS, precum Germania, Italia sau România, poate oferi Moldovei modele de bune practici, soluții legislative și mecanisme de sprijin adaptate contextului local.

Republica Moldova se află într-un moment favorabil pentru a transforma această provocare într-o poveste de succes. Printr-o abordare integrată, bazată pe parteneriat între instituții, mediul de afaceri, universități și societatea civilă, EMAS poate deveni motorul unei transformări sistemice, care să asigure o guvernare ecologică matură, o economie eficientă și o societate responsabilă. În final, implementarea EMAS nu este doar o etapă tehnică în procesul de aderare la Uniunea Europeană, ci o expresie a voinței Republicii Moldova de a construi un viitor durabil, în armonie cu mediul, economia și oamenii săi.

1.3 Agenda 2030, angajament politic al Republicii Moldova în contextual EMAS

Republica Moldova și-a asumat, în mod explicit, angajamentul de a implementa principiile **Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă**, adoptată la nivel global în cadrul Organizației Națiunilor Unite în septembrie 2015. Acest document fundamental, structurat în jurul celor 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD), a devenit cadrul de referință pentru toate politicile naționale orientate către echilibrarea creșterii economice, incluziunii sociale și protecției mediului. În acest context, Schema Europeană de Management de Mediu și Audit (EMAS) reprezintă o verigă operațională a acestei viziuni, oferind mecanisme concrete prin care organizațiile pot transforma angajamentele politice în performanță măsurabilă și progres real spre sustenabilitate.

Agenda 2030 promovează o abordare integrată asupra dezvoltării, în care economia, mediul și societatea nu mai sunt tratate ca sfere separate, ci ca dimensiuni interdependente ale aceluiași sistem. Această perspectivă este profund compatibilă cu principiile EMAS, care pledează pentru integrarea protecției mediului în procesele de decizie și în practicile de management ale organizațiilor. În esență, EMAS funcționează ca un instrument de aplicare la nivel microeconomic al filozofiei dezvoltării durabile la nivel macroeconomic. Dacă Agenda 2030 trasează obiectivele, EMAS oferă metodologia de implementare – un cadru practic pentru măsurarea, monitorizarea și îmbunătățirea continuă a performanței de mediu.

Pentru Republica Moldova, care se află într-un proces avansat de aliniere la standardele Uniunii Europene, Agenda 2030 reprezintă nu doar un document de angajament global, ci și o ancoră strategică pentru reformele interne. În acest sens, **Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”**, adoptată prin Legea nr. 315/2022, constituie instrumentul național prin care obiectivele globale ale dezvoltării durabile sunt adaptate la realitățile economice, sociale și de mediu ale țării. Documentul plasează protecția mediului și tranziția verde printre direcțiile prioritare de dezvoltare, subliniind nevoia de a disocia creșterea economică de degradarea ecologică și de a promova un model de producție și consum sustenabil.

În acest cadru, implementarea EMAS capătă o semnificație strategică. Ea oferă o infrastructură metodologică prin care instituțiile publice, întreprinderile și organizațiile non-guvernamentale pot contribui activ la atingerea ODD-urilor relevante – în special **ODD 9 (Industrie, inovație și infrastructură)**, **ODD 12 (Consum și producție responsabile)** și **ODD 13 (Acțiune climatică)**. EMAS introduce un sistem de audit și raportare care permite cuantificarea progresului în direcția acestor obiective, asigurând o conexiune directă între politicile publice și performanțele organizaționale.

Prin urmare, EMAS poate fi considerat un **mecanism de implementare a Agendei 2030** la nivel instituțional, întrucât oferă un cadru transparent și verificabil pentru integrarea principiilor de sustenabilitate în procesele decizionale. Organizațiile care adoptă EMAS nu doar respectă reglementările de mediu, ci contribuie la îndeplinirea angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova, consolidând coerența dintre politica internă și responsabilitățile globale.

Aderarea Republicii Moldova la Agenda 2030 a determinat o serie de reforme și inițiative legislative care creează un teren favorabil implementării EMAS. Printre acestea se numără adoptarea **Legii nr. 74/2024 privind acțiunile climatice**, care stabilește obiectivul neutralității climatice până în anul 2050, și aprobarea **Strategiei de mediu 2024–2030**, care promovează economia circulară și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. Toate aceste documente creează o arhitectură normativă care se aliniază perfect principiilor și metodologiei EMAS.

De asemenea, **Programul de Promovare a Economiei Verzi și Circulare 2024–2028**, aprobat recent de Guvern, prevede măsuri de sprijin pentru ecologizarea întreprinderilor și adoptarea practicilor de management de mediu. În mod implicit, aceste inițiative deschid drumul către aplicarea EMAS, întrucât oferă cadrul instituțional și economic necesar pentru adoptarea unor standarde europene avansate. Prin integrarea EMAS în acest program, Republica Moldova își poate consolida eforturile de reducere a impactului ecologic și de modernizare tehnologică a economiei, orientându-se către o creștere sustenabilă, bazată pe inovație și eficiență.

Totodată, EMAS contribuie la operationalizarea principiului „a nu lăsa pe nimeni în urmă”, unul dintre fundamentele Agendei 2030. Prin caracterul său voluntar, sistemul permite participarea oricărei organizații – indiferent de dimensiune sau domeniu – la efortul colectiv de protecție a mediului. Aceasta include nu doar marile companii, ci și întreprinderile mici și mijlocii, administrațiile publice locale și instituțiile educaționale, care pot deveni actori activi ai transformării verzi. Prin formarea competențelor ecologice, implicarea angajaților și raportarea transparentă, EMAS consolidează legătura dintre dezvoltarea economică și responsabilitatea socială.

În plan politic, adoptarea EMAS va întări poziția Republicii Moldova în cadrul cooperării internaționale privind schimbările climatice și dezvoltarea durabilă. În calitate de stat candidat la Uniunea Europeană, țara noastră este chemată să demonstreze capacitatea de a transpune acquis-ul de mediu, inclusiv instrumentele de guvernanță ecologică precum EMAS. Implementarea schemei va contribui, astfel, la creșterea credibilității Moldovei ca partener european responsabil, angajat în atingerea obiectivelor globale privind sustenabilitatea și protecția mediului.

Dintr-o perspectivă mai amplă, corelarea dintre Agenda 2030 și EMAS ilustrează o schimbare de paradigmă în gândirea politică a Republicii Moldova: de la o abordare bazată pe conformitate formală la una bazată pe performanță și transparență. În locul unei simple adaptări la standarde externe, țara se angajează într-un proces intern de transformare, în care dezvoltarea durabilă devine o prioritate transversală a tuturor politicilor publice. EMAS devine, astfel, expresia concretă a acestei viziuni, un instrument care operationalizează principiile Agendei 2030 în acțiuni măsurabile, verificabile și replicabile.

Prin aplicarea EMAS, Republica Moldova are șansa de a transforma obiectivele globale ale dezvoltării durabile într-o realitate instituțională palpabilă. Sistemul oferă o platformă prin care administrația publică, mediul privat și societatea civilă pot colabora în mod coerent pentru atingerea scopurilor comune: protejarea mediului, creșterea eficienței resurselor și asigurarea unei dezvoltări echilibrate. În acest sens, EMAS nu este doar un instrument de management de mediu, ci și un **indicator al gradului de maturitate instituțională și de coerență a politicilor de dezvoltare durabilă** ale Republicii Moldova.

Astfel, implementarea Schemei Europene de Management de Mediu și Audit în Republica Moldova nu poate fi privită izolat, ci ca parte integrantă a angajamentului național față de Agenda 2030. Prin acest demers, țara își afirmă determinarea de a se alinia la valorile europene, de a construi o economie verde competitivă și de a contribui activ la efortul global de protejare a planetei pentru generațiile viitoare.

2. Obiectivele sistemului EMAS relevant pentru realizarea economiei circulare

2.1 Impactul implementării EMAS asupra mediului, economiei și societății

Implementarea Schemei Europene de Management de Mediu și Audit (EMAS) în Republica Moldova nu reprezintă doar o aliniere formală la standardele Uniunii Europene, ci un proces de transformare structurală, cu efecte profunde asupra modului în care societatea, economia și instituțiile publice se raportează la mediul înconjurător. EMAS acționează simultan pe trei dimensiuni interdependente — ecologică, economică și socială — și produce schimbări care, deși gradual implementate, au capacitatea de a redefini cultura organizațională, competitivitatea economică și coeziunea comunitară a țării.

În planul **mediului**, EMAS oferă un cadru riguros pentru reducerea impactului ecologic al organizațiilor printr-o abordare sistemică și bazată pe dovezi. Fiecare entitate care aderă la schemă își evaluează în mod periodic activitățile, identificând sursele de poluare, risipa de resurse și punctele critice ale proceselor interne. În acest fel, managementul de mediu devine parte integrantă a managementului general, iar protecția mediului încetează să fie o activitate reactivă, devenind o practică proactivă și permanentă. Prin aplicarea principiului îmbunătățirii continue, organizațiile reduc emisiile de gaze cu efect de seră, optimizează consumul de apă și energie și minimizează generarea de deșeuri. În același timp, sistemul de audit intern și extern asigură o transparență deplină asupra performanței de mediu, transformând datele tehnice în instrumente de învățare organizațională și în surse de responsabilitate publică.

Republica Moldova, o țară vulnerabilă la schimbările climatice și la degradarea ecosistemelor, poate obține beneficii tangibile prin aplicarea EMAS la scară largă. Reducerea pierderilor de resurse naturale, diminuarea poluării și creșterea eficienței energetice contribuie direct la consolidarea rezilienței naționale și la atingerea obiectivelor de neutralitate climatică asumate prin Legea acțiunilor climatice din 2024. De asemenea, adoptarea EMAS sprijină implementarea Strategiei de Mediu 2024–2030, care prevede o reducere de 70% a emisiilor până în 2030 și creșterea capacității de adaptare a sectoarelor economice la efectele schimbărilor climatice.

În plan **economic**, EMAS se dovedește un catalizator al inovației și al eficienței. În mod tradițional, performanța ecologică era percepută ca o constrângere, o obligație de conformare costisitoare impusă întreprinderilor. Schema EMAS răstoarnă această percepție, demonstrând că protecția mediului poate genera avantaje economice semnificative. Prin optimizarea proceselor de producție și reducerea risipei de materii prime, organizațiile obțin economii de costuri directe și își îmbunătățesc productivitatea. În plus, EMAS deschide accesul la piețele europene, unde cerințele de sustenabilitate devin criterii de eligibilitate în achizițiile publice și în lanțurile de aprovizionare.

Într-un context regional competitiv, întreprinderile moldovenești care adoptă EMAS vor dobândi un avantaj distinctiv. Marca EMAS nu este doar un simbol administrativ, ci o dovadă de excelență și credibilitate

recunoscută în Uniunea Europeană. Aceasta va permite companiilor din Republica Moldova să-și consolideze imaginea pe piețele internaționale și să atragă investiții responsabile din punct de vedere ecologic. De asemenea, implementarea EMAS poate fi asociată cu stimulente fiscale sau facilități financiare, în special pentru întreprinderile mici și mijlocii, care constituie coloana vertebrală a economiei naționale. Astfel, protecția mediului devine un vector de competitivitate și o sursă de dezvoltare economică durabilă.

Beneficiile economice nu se limitează doar la reducerea costurilor și la accesul pe piață. EMAS contribuie și la **crearea de locuri de muncă verzi** – în domenii precum auditul de mediu, verificarea conformității, eco-consultanța sau cercetarea aplicată. Pe măsură ce sistemul se extinde, vor fi necesari specialiști în managementul mediului, ingineri ecologiști, experți în raportare și validare, consolidând astfel o piață emergentă a profesiilor verzi. În același timp, universitățile și instituțiile de cercetare vor juca un rol central în formarea acestor competențe, transformând EMAS într-un instrument educativ și științific, nu doar administrativ.

Dimensiunea **socială** a EMAS este la fel de semnificativă. Prin implicarea angajaților în procesele de audit și prin promovarea unei culturi organizaționale bazate pe responsabilitate ecologică, schema contribuie la dezvoltarea unei conștiințe civice verzi. Angajații nu mai sunt simpli executanți, ci devin parteneri activi în procesul de îmbunătățire a performanței de mediu. Această participare stimulează sentimentul de apartenență, crește moralul și consolidează legătura dintre valorile personale și cele instituționale.

Pe plan comunitar, EMAS favorizează relațiile de încredere între organizații și public. Prin publicarea declarațiilor de mediu și prin comunicarea deschisă a rezultatelor, sistemul sporește transparența și responsabilitatea față de cetățeni. Comunitățile locale pot urmări modul în care întreprinderile își gestionează impactul ecologic, iar acest dialog constant creează premisele unei guvernante participative și a unei democrații ecologice autentice. Într-o societate în care încrederea între cetățean și instituții este fragilă, transparența promovată de EMAS poate funcționa ca un instrument de reconstrucție a capitalului social.

De asemenea, EMAS are un impact semnificativ asupra educației și culturii ecologice. Prin integrarea principiilor sale în programele universitare și în activitățile de formare profesională, tinerii pot fi familiarizați cu conceptele de sustenabilitate, economie circulară și responsabilitate corporativă. În acest sens, schema nu este doar un mecanism tehnic, ci un instrument de formare a unei noi generații de profesioniști și cetățeni care înțeleg importanța protecției mediului și a utilizării eficiente a resurselor. În mod indirect, implementarea EMAS contribuie și la îmbunătățirea **calității vieții**. O economie care consumă mai puține resurse, produce mai puțină poluare și oferă locuri de muncă sigure și sănătoase creează premisele pentru un mediu urban și rural mai curat, pentru sănătatea populației și pentru o dezvoltare echilibrată. Reducerea poluării aerului și a apei, gestionarea eficientă a deșeurilor și conservarea biodiversității devin beneficii resimțite direct de cetățeni, iar acestea se traduc printr-o creștere a bunăstării generale.

Nu în ultimul rând, impactul EMAS este și unul **instituțional**. Prin introducerea unor proceduri clare de audit, raportare și verificare, schema contribuie la consolidarea capacităților administrative și la crearea unei culturi a performanței în sectorul public. Ministerul Mediului, Agenția de Mediu și celelalte autorități implicate vor beneficia de un mecanism coerent de monitorizare a performanței de mediu, de date comparabile și de indicatori de eficiență care pot fundamenta decizii politice mai bine informate. În același timp, EMAS creează un limbaj comun între stat, mediul de afaceri și societatea civilă, facilitând dialogul și cooperarea intersectorială.

Privit în ansamblu, EMAS poate fi considerat o **platformă de modernizare națională**, un cadru în care se intersectează știința, politica, economia și educația. Prin implementarea sa, Republica Moldova are posibilitatea de a-și redefini poziția în regiune, devenind un exemplu de bună practică în domeniul guvernantei ecologice. Într-o lume marcată de crize climatice și presiuni economice, aplicarea EMAS nu este doar un exercițiu de conformitate, ci o investiție în viitor — în viitorul oamenilor, al ecosistemelor și al economiei naționale.

Prin urmare, impactul implementării EMAS trebuie privit ca un proces transformator care depășește granițele sectoriale. Este o reformă de fond, care reorientează dezvoltarea Moldovei către sustenabilitate, încurajează participarea socială și stimulează inovația economică. Pe termen lung, acest sistem va permite țării să devină nu doar un beneficiar al politicilor europene de mediu, ci un actor activ în definirea și aplicarea lor la nivel regional, contribuind astfel la construirea unei Europe mai verzi, mai echitabile și mai reziliente.

2.2 Promovarea siglei EMAS în Republica Moldova pentru realizarea economiei circulare

Economia circulară reprezintă una dintre cele mai avansate direcții strategice ale Uniunii Europene, fiind concepută ca un model de dezvoltare care optimizează utilizarea resurselor, reduce deșeurile și încurajează inovația sustenabilă. În acest context, Schema Europeană de Management de Mediu și Audit (EMAS) devine un instrument-cheie pentru operationalizarea principiilor economiei circulare, oferind un cadru structurat de măsurare, monitorizare și raportare a performanței de mediu la nivel organizațional. Prin intermediul EMAS, conceptul de circularitate este transformat dintr-o idee abstractă într-o practică concretă de guvernanta ecologică și eficiență economică.

Unul dintre cele mai puternice simboluri ale acestui angajament este sigla EMAS – un element vizual care nu reprezintă doar un certificat de conformitate, ci o garanție a responsabilității ecologice și a transparenței. În Uniunea Europeană, sigla EMAS funcționează ca un indicator de excelență, semnalând consumatorilor și partenerilor economici că organizația înregistrată își gestionează impactul de mediu conform celor mai înalte standarde. Ea este recunoscută la nivel internațional drept o marcă de încredere, ce combină rigoarea științifică a auditului extern cu principiul voluntariatului și al îmbunătățirii continue.

Pentru Republica Moldova, promovarea siglei EMAS este o componentă esențială a procesului de tranziție către o economie circulară. Într-un context în care multe companii, administrații publice și instituții educaționale se află la începutul drumului spre sustenabilitate, vizibilitatea siglei EMAS poate funcționa ca un mecanism de motivație și recunoaștere publică. Aceasta devine un simbol al credibilității ecologice, un „pașaport verde” care validează apartenența organizației la spațiul european al excelenței în managementul de mediu.

În plan strategic, utilizarea siglei EMAS are rolul de a stimula adoptarea comportamentelor circulare la toate nivelurile: producție, consum, reutilizare și reciclare. Organizațiile care obțin înregistrarea EMAS se angajează să își revizuiască ciclul de viață al produselor, să reducă dependența de resurse neregenerabile și să valorifice fluxurile secundare de materiale. Astfel, sigla EMAS devine nu doar o emblemă, ci o platformă de învățare și de transformare circulară, care integrează performanța ecologică în modelul de afaceri.

Pentru a obține înregistrarea EMAS și dreptul de utilizare a siglei, organizațiile trebuie să parcurgă un proces riguros, bazat pe audituri independente și validări periodice ale performanței. Această procedură oferă un dublu beneficiu: asigură credibilitate și creează o cultură a responsabilității. Într-un mediu economic în care certificările pot fi percepute ca simple formalități, EMAS se distinge prin profunzimea evaluării și prin cerința de a publica anual o Declarație de mediu validată de un verficator acreditat. Această obligație transformă transparența într-un principiu de guvernanta și legitimează folosirea siglei ca simbol al integrității ecologice.

În Republica Moldova, promovarea siglei EMAS trebuie înțeleasă ca parte a unui ecosistem de comunicare și educație ecologică. Publicul consumator, sectorul privat și administrația publică trebuie familiarizate cu semnificația și valoarea acestui simbol. Campaniile naționale de promovare, susținute de Ministerul Mediului, Agenția de Mediu și partenerii internaționali, pot transforma sigla EMAS într-un reper al calității ecologice, similar cu etichetele energetice sau cu certificatele eco-label. În același timp, integrarea sa în politicile de achiziții publice verzi ar putea oferi un avantaj competitiv organizațiilor care dețin înregistrarea EMAS, consolidând astfel lanțurile circulare de aprovizionare și încurajând producția sustenabilă.

Utilizarea siglei EMAS are un potențial semnificativ și din perspectiva educației pentru sustenabilitate. Într-o societate care încă face pași timizi în direcția conștientizării ecologice, acest simbol devine un instrument vizual de comunicare a valorilor verzi. Acolo unde este afișată — pe produsele unei companii, pe documentele unei instituții publice sau pe materialele de informare — sigla transmite un mesaj clar: responsabilitate, transparență, performanță. Ea devine un limbaj comun între organizații, autorități și cetățeni, un semn vizibil al apartenenței la comunitatea europeană a sustenabilității.

Pe termen lung, recunoașterea și promovarea siglei EMAS pot genera un efect multiplicator asupra economiei moldovenești. Încurajând organizațiile să adopte practici verzi, sistemul stimulează apariția unei piețe interne a produselor și serviciilor sustenabile. În acest context, EMAS poate deveni un catalizator al investițiilor verzi, atrăgând fonduri europene și internaționale dedicate tranziției ecologice. În același timp,

instituțiile publice pot utiliza sigla EMAS pentru a-și demonstra angajamentul față de protecția mediului și pentru a crește încrederea cetățenilor în transparența și eficiența actului de guvernare.

Pentru a realiza aceste obiective, este necesar ca Republica Moldova să dezvolte o strategie națională de promovare a EMAS, care să combine măsuri legislative, economice și educaționale. Aceasta ar trebui să includă formarea verificatorilor de mediu, crearea Registrului Național EMAS, dar și organizarea de campanii de comunicare destinate mediului de afaceri și publicului larg. În plus, includerea siglei EMAS în politicile de branding instituțional și în strategiile de dezvoltare locală ar putea accelera procesul de adoptare și recunoaștere a sistemului.

Prin urmare, sigla EMAS depășește funcția unui simplu instrument administrativ; ea devine un simbol al tranziției Moldovei către o economie circulară, o marcă de încredere și un semn al maturității ecologice. Prin promovarea acesteia, Republica Moldova nu doar se aliniază standardelor europene, ci transmite un mesaj puternic: acela al unei țări care îmbrățișează voluntar principiile responsabilității, transparenței și sustenabilității. Într-o eră în care reputația ecologică devine o formă de capital, vizibilitatea siglei EMAS poate transforma modul în care societatea percepe relația dintre economie și mediu — nu ca opoziție, ci ca parteneriat pentru viitor.

2.3 EMAS – instrument de tranziție de la modelul liniar la modelul circular de dezvoltare economică în Republica Moldova

Modelul economic tradițional, bazat pe paradigma „extrage – produce – consumă – aruncă”, a dominat deceniile de industrializare și creștere economică în întreaga lume, inclusiv în Republica Moldova. Acest model liniar, axat pe utilizarea intensivă a resurselor și pe maximizarea producției fără o gestiune eficientă a deșeurilor, și-a atins limitele. Costurile sale ascunse – degradarea ecosistemelor, epuizarea resurselor naturale și accentuarea vulnerabilității economice – sunt astăzi evidente. În acest context, tranziția către un **model circular de dezvoltare economică** nu mai este o opțiune, ci o necesitate strategică, iar **Schema Europeană de Management de Mediu și Audit (EMAS)** devine unul dintre cele mai eficiente instrumente pentru a facilita această schimbare structurală.

Prin arhitectura sa conceptuală și procedurală, EMAS este construit pentru a încuraja organizațiile să-și regândească relația cu mediul și cu resursele. În locul unui model economic bazat pe consum linear și eliminare, EMAS promovează o viziune în care resursele sunt menținute cât mai mult timp în circuitul economic, iar produsele, materialele și energia sunt reutilizate, refoșite sau regenerate. Această abordare reflectă esența economiei circulare și se aliniază perfect obiectivelor stabilite prin **Programul Național de Promovare a Economiei Verzi și Circulare 2024–2028**, adoptat de Guvernul Republicii Moldova.

În Republica Moldova, unde structura economică este dominată de întreprinderi mici și mijlocii, EMAS poate juca un rol crucial în susținerea competitivității și a modernizării tehnologice. Prin adoptarea principiilor EMAS, aceste organizații pot implementa procese de producție mai curate, pot reduce costurile energetice și pot minimiza deșeurile, transformând presiunile de reglementare în oportunități de inovare. În același timp, EMAS creează un limbaj comun între sectorul public, mediul de afaceri și societatea civilă, facilitând cooperarea și dezvoltarea de parteneriate pentru circularitate.

Un element esențial al acestei tranziții este capacitatea EMAS de a integra analiza ciclului de viață al produselor (Life Cycle Assessment – LCA) în managementul organizațional. În Republica Moldova, această abordare este încă emergentă, însă prin EMAS ea poate deveni o practică standard. Evaluarea impactului de mediu al unui produs – de la extracția materiilor prime, la producție, utilizare și eliminare – permite identificarea punctelor critice și adoptarea unor soluții de eco-design, reutilizare și reciclare. Astfel, EMAS contribuie la extinderea ciclului de viață al produselor și la închiderea buclelor materiale, oferind o bază tehnică solidă pentru economia circulară.

Pe măsură ce Republica Moldova se aliniază tot mai mult politicilor europene în domeniul mediului, **integrarea EMAS** devine un indicator al maturității instituționale și economice. Schema permite nu doar monitorizarea performanței de mediu, ci și crearea unei culturi organizaționale bazate pe prevenție, inovație și transparență. Prin implementarea auditului de mediu, organizațiile își pot anticipa riscurile ecologice și pot planifica măsuri de reducere a impactului înainte ca acesta să se producă, evitând astfel costurile generate de sancțiuni, pierderi de resurse sau deteriorarea reputației.

Într-o economie emergentă precum cea a Republicii Moldova, unde eficiența energetică și managementul deșeurilor rămân provocări majore, EMAS oferă un cadru practic pentru reducerea dependenței de resursele neregenerabile și pentru valorificarea fluxurilor secundare. Organizațiile înregistrate EMAS pot transforma deșeurile în materii prime secundare, pot dezvolta lanțuri de

aprovizionare sustenabile și pot contribui la crearea unor industrii circulare — de exemplu, prin reciclarea materialelor plastice, valorificarea energetică a reziduurilor sau reutilizarea ambalajelor.

În plus, EMAS consolidează dimensiunea etică și socială a economiei circulare. Într-un context global în care sustenabilitatea devine o condiție a credibilității economice, schema oferă un cadru de certificare recunoscut la nivel internațional. Organizațiile moldovenești care adoptă EMAS nu doar își îmbunătățesc performanța internă, ci transmit un semnal clar partenerilor externi că respectă principiile responsabilității corporative și ale dezvoltării durabile. Această conformitate voluntară sporește încrederea investitorilor și facilitează integrarea Republicii Moldova în lanțurile valorice europene, unde cerințele de sustenabilitate devin din ce în ce mai stricte.

Totodată, EMAS stimulează **inovația tehnologică**. Procesul de auditare și raportare impune organizațiilor să identifice soluții noi pentru reducerea impactului asupra mediului. Acest lucru poate conduce la dezvoltarea de tehnologii verzi, la investiții în eficiența energetică și la crearea de produse cu o amprentă ecologică redusă. În acest fel, EMAS contribuie la crearea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare, în care sustenabilitatea nu este un cost suplimentar, ci o sursă de progres.

De asemenea, tranziția la economia circulară prin EMAS are implicații importante asupra politicilor publice din Republica Moldova. Ministerul Mediului, împreună cu Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, poate utiliza datele generate de organizațiile înregistrate EMAS pentru a elabora strategii și reglementări mai precise, bazate pe indicatori reali de performanță de mediu. Astfel, EMAS devine nu doar un instrument de management la nivel microeconomic, ci și un mecanism de informare și sprijin pentru guvernarea la nivel macroeconomic.

Într-o perspectivă pe termen lung, integrarea EMAS în economia națională poate transforma Republica Moldova într-un **exemplu de bună practică regională** în domeniul guvernării ecologice. Pe măsură ce tot mai multe organizații vor adopta această schemă, se va crea un efect de rețea care va accelera tranziția către circularitate, consolidând competitivitatea economică și îmbunătățind calitatea mediului.

Astfel, EMAS nu este doar o metodă de raportare, ci un **motor al transformării economice**. Prin încurajarea reutilizării, reciclării, eco-proiectării și inovării, schema devine o infrastructură de tranziție de la economia liniară la cea circulară, cu efecte vizibile asupra productivității, calității vieții și sustenabilității pe termen lung.

Republica Moldova, prin integrarea EMAS în politicile sale de dezvoltare și prin sprijinirea organizațiilor care aleg să-l implementeze, își afirmă direcția clară către o economie verde, inteligentă și competitivă. În această viziune, EMAS nu este doar o cerință de aderare la Uniunea Europeană, ci o investiție strategică în viitorul țării — un viitor în care performanța economică și responsabilitatea ecologică vor merge mână în mână, creând baza unei societăți moderne și sustenabile.

4. Transpunerea și consolidarea cadrului legislativ EMAS în Republica Moldova

4.1 Inițiativa de promovare a transunerii Regulamentului EMAS III în legislația Republicii Moldova

Procesul de armonizare a legislației Republicii Moldova cu *acquis*-ul comunitar al Uniunii Europene constituie una dintre cele mai ambițioase și importante reforme din cadrul procesului de aderare. În acest context, transpunerea Regulamentului (CE) nr. 1221/2009 privind participarea voluntară a organizațiilor la un sistem comunitar de management de mediu și audit (EMAS), împreună cu deciziile aferente ale Comisiei Europene, reprezintă o acțiune strategică pentru consolidarea guvernării de mediu și pentru promovarea economiei circulare.

Republica Moldova, în calitate de stat candidat la Uniunea Europeană, este obligată să dezvolte un cadru instituțional și normativ compatibil cu cerințele europene. În acest sens, Ministerul Mediului a inițiat procesul de elaborare a unui proiect de Hotărâre de Guvern privind implementarea Schemei Europene de Management de Mediu și Audit (EMAS), care va asigura cadrul formal pentru aplicarea sistemului la nivel național. Această Hotărâre de Guvern are rolul de a transpune în mod integral prevederile Regulamentului EMAS III și ale deciziilor aferente Comisiei Europene, adaptându-le la realitățile administrative și economice ale Republicii Moldova.

Prin adoptarea acestui act normativ, Guvernul Republicii Moldova își propune să instituie mecanismele necesare pentru funcționarea completă a sistemului EMAS:

- desemnarea organismului competent responsabil de înregistrarea organizațiilor participante (Agenția de Mediu);
- desemnarea organismului de acreditare și supraveghere a verficatorilor de mediu (Centrul Național de

Acreditare – MOLDAC);

- crearea Comitetului Consultativ EMAS, cu rol de sprijin și expertiză, format din reprezentanți ai instituțiilor publice, mediului academic, patronatelor, ONG-urilor și specialiștilor în domeniul protecției mediului;

- înființarea Biroului EMAS în cadrul Agenției de Mediu, care va gestiona Registrul Național EMAS și va coordona activitățile de promovare și asistență tehnică pentru organizațiile interesate.

Hotărârea de Guvern propusă urmărește nu doar transpunerea formală a normelor europene, ci și operaționalizarea sistemului EMAS în Republica Moldova. Prin acest act, țara noastră va dispune de un mecanism clar și funcțional de certificare, raportare și verificare a performanței de mediu a organizațiilor. Acest sistem va fi un instrument esențial pentru stimularea competitivității verzi, reducerea impactului ecologic și consolidarea imaginii Republicii Moldova ca partener european responsabil.

În plus, proiectul Hotărârii de Guvern prevede dezvoltarea procedurilor interne de înregistrare, validare și reînnoire a statutului EMAS pentru organizațiile participante, precum și elaborarea unor ghiduri tehnice naționale, inspirate din documentele de referință elaborate de Comisia Europeană pentru diverse sectoare economice — agricultură, industrie, turism, comerț, administrație publică sau gestionarea deșeurilor.

Această inițiativă este de o importanță majoră deoarece marchează primul pas instituțional concret în implementarea sistemului EMAS la nivel național. Ea creează un cadru coerent pentru cooperarea între autorități, mediul de afaceri și societatea civilă, asigurând totodată alinierea Republicii Moldova la principiile Pactului Verde European și la obiectivele Agendei 2030 privind dezvoltarea durabilă.

Pe termen mediu, aplicarea Hotărârii de Guvern va permite Republicii Moldova să participe activ la rețeaua europeană EMAS, beneficiind de recunoașterea internațională a sistemului și de oportunitățile oferite de Uniunea Europeană în domeniul economiei verzi, al finanțării proiectelor sustenabile și al cooperării tehnice.

4.2 EMAS ca act normativ *ferenda* – direcții de consolidare a cadrului instituțional și de aplicare

Deși schema EMAS are un caracter voluntar, promovarea și implementarea sa în Republica Moldova necesită o abordare strategică, care să depășească simpla transpunere juridică. În viziune *ferenda*, Hotărârea de Guvern privind implementarea EMAS trebuie să devină un instrument de politici publice, capabil să asigure coerența între reglementare, stimulente și educație ecologică.

În primul rând, este necesar ca actul guvernamental să prevadă mecanisme de sprijin și promovare a participării organizațiilor la schema EMAS, în special pentru întreprinderile mici și mijlocii. Acestea pot include facilități fiscale, acces prioritar la finanțări din programe naționale și europene, precum și integrarea statutului EMAS în criteriile de evaluare ale achizițiilor publice verzi. Printr-un astfel de cadru, EMAS poate deveni nu doar o opțiune ecologică, ci o oportunitate economică reală pentru sectorul privat.

În al doilea rând, transpunerea EMAS prin Hotărâre de Guvern trebuie să fie însoțită de campanii publice de informare și formare profesională, destinate atât mediului de afaceri, cât și instituțiilor publice și autorităților locale. Aceste campanii pot fi realizate sub coordonarea Biroului EMAS, cu sprijinul Ministerului Mediului și al universităților partenere. Scopul lor este de a dezvolta o cultură organizațională bazată pe performanță de mediu și responsabilitate socială.

Totodată, Hotărârea de Guvern trebuie să instituie un sistem clar de monitorizare și raportare a implementării EMAS, prin care să fie evaluate anual numărul organizațiilor înregistrate, domeniile de aplicare, performanțele de mediu obținute și impactul economic al sistemului. Aceste date vor servi drept bază pentru rapoartele oficiale ale Republicii Moldova către Comisia Europeană și pentru evaluarea progresului în implementarea angajamentelor din Agenda Verde.

Pe dimensiunea instituțională, consolidarea Biroului EMAS este esențială. Acesta trebuie să funcționeze ca o unitate permanentă de expertiză și asistență tehnică, capabilă să sprijine organizațiile în procesul de înregistrare și menținere a conformității. Biroul va colabora cu MOLDAC pentru formarea și supravegherea verificatorilor de mediu, asigurând standarde de competență comparabile cu cele aplicate în statele membre ale Uniunii Europene.

În perspectivă, Guvernul ar putea extinde prevederile Hotărârii EMAS prin elaborarea de **ghiduri sectoriale naționale** și prin crearea unui **Portal EMAS Moldova**, care să centralizeze informațiile despre organizațiile înregistrate, ghidurile, indicatorii de performanță și oportunitățile de finanțare. Astfel, EMAS ar deveni un instrument transparent și accesibil pentru toți actorii implicați — de la companii la cetățeni.

Prin urmare, deși implementarea EMAS în Republica Moldova se realizează printr-o Hotărâre de Guvern, nu printr-o lege, aceasta trebuie concepută ca un **cadru normativ cu valoare strategică**, care să fundamenteze politicile naționale de economie verde și circulară. Este o abordare de tip *lege ferenda* în

sensul viziunii politice, nu al formei juridice, întrucât privește nu doar prezentul, ci direcția viitoare a dezvoltării durabile a țării.

Transpunerea EMAS printr-o Hotărâre de Guvern nu este un act administrativ de rutină, ci un **moment fondator** pentru alinierea Republicii Moldova la standardele de guvernare ecologică ale Uniunii Europene. Prin acest pas, țara noastră își afirmă angajamentul de a construi o economie competitivă, bazată pe transparență, responsabilitate și performanță de mediu — valori care definesc modelul european al sustenabilității.

Concluzii și recomandări de politică publică pentru implementarea EMAS în Republica Moldova

Implementarea Schemei Europene de Management de Mediu și Audit (EMAS) în Republica Moldova reprezintă mai mult decât un exercițiu tehnic de transpunere a legislației Uniunii Europene. Ea este o declarație de viziune, o alegere strategică ce exprimă maturitatea instituțională și voința politică de a orienta dezvoltarea națională spre sustenabilitate, transparență și competitivitate verde. EMAS nu este doar o schemă de audit și management de mediu; este un instrument de transformare structurală care conectează performanța economică, protecția mediului și guvernarea responsabilă într-un model unic de dezvoltare circulară.

În contextul actual al Republicii Moldova, caracterizat de vulnerabilități economice și presiuni crescânde asupra resurselor naturale, EMAS oferă un cadru sistemic de soluționare a acestor provocări. Prin promovarea unei culturi organizaționale bazate pe eficiență, inovație și responsabilitate, schema creează premisele unei economii moderne, capabile să concilieze nevoia de creștere cu imperativele ecologice. Integrarea EMAS devine, astfel, o expresie concretă a principiilor Agendei 2030 și a Pactului Verde European, oferind Republicii Moldova un mecanism practic de aliniere la obiectivele climatice și de mediu ale Uniunii Europene.

Adoptarea Hotărârii de Guvern privind implementarea EMAS marchează începutul unei noi etape în arhitectura normativă a țării. Prin acest act, Republica Moldova își instituie propriul sistem de management de mediu bazat pe standarde europene, garantând funcționarea unui mecanism transparent de înregistrare, validare și supraveghere a performanțelor organizaționale. În același timp, crearea Biroului EMAS și a Comitetului Consultativ reprezintă pași fundamentali în construirea unei infrastructuri instituționale capabile să coordoneze, să monitorizeze și să promoveze participarea voluntară a organizațiilor din toate sectoarele economiei.

A) Consolidarea cadrului instituțional și normativ

Pe termen scurt, prioritățile Guvernului Republicii Moldova trebuie să vizeze finalizarea procesului de adoptare a Hotărârii EMAS, însoțită de elaborarea actelor subsecvente: Regulamentul privind procedura de înregistrare a organizațiilor, Ordinul Ministerului Mediului privind funcționarea Comitetului Consultativ EMAS, schema de acreditare a verificatorilor de mediu elaborată de MOLDAC, precum și un set de ghiduri sectoriale pentru domeniile prioritare (industrie, agricultură, servicii, administrație publică).

Aceste documente vor asigura coerența între reglementare și aplicare, garantând că sistemul EMAS nu rămâne un cadru formal, ci devine un mecanism operațional, accesibil și credibil. Totodată, este necesară instituirea unui mecanism de raportare anuală, prin care Ministerul Mediului să evalueze progresul înregistrat, să identifice provocările și să propună măsuri de ajustare. Această raportare va permite integrarea datelor EMAS în politicile naționale privind economia verde și circulară, oferind o bază reală pentru monitorizarea performanței de mediu la nivel național.

B) Stimularea participării și crearea de motivații economice

Pentru ca EMAS să devină un instrument viabil și atractiv, este esențial ca Republica Moldova să dezvolte mecanisme de stimulare a participării organizațiilor. În special, întreprinderile mici și mijlocii, care constituie majoritatea actorilor economici, trebuie sprijinite prin măsuri financiare și instituționale. Se recomandă introducerea de facilități fiscale și acces prioritar la finanțări pentru organizațiile înregistrate EMAS, precum și includerea statutului EMAS în criteriile de selecție pentru programele de sprijin guvernamental și pentru achizițiile publice verzi.

În paralel, statul ar trebui să susțină crearea unui fond național pentru promovarea EMAS, destinat finanțării instruirilor, campaniilor de informare, proiectelor-pilot și studiilor de fezabilitate. Prin aceste instrumente, EMAS poate deveni o platformă activă de inovare și educație ecologică, cu impact vizibil asupra productivității și competitivității economiei moldovenești.

C) Promovarea și vizibilitatea schemei EMAS

O componentă crucială pentru succesul implementării o constituie promovarea publică a siglei EMAS ca simbol al calității ecologice și al performanței sustenabile. Biroul EMAS ar trebui să coordoneze

o campanie națională de comunicare, menită să crească gradul de recunoaștere a schemei în rândul mediului de afaceri, al instituțiilor publice și al consumatorilor.

Sigla EMAS trebuie să devină un reper de încredere, echivalentul unei „mărci verzi” naționale, asociată cu transparența, performanța și inovația. În acest sens, integrarea vizibilă a EMAS în strategiile de branding instituțional, în rapoartele corporative și în materialele publice poate transforma sistemul într-un simbol al responsabilității ecologice a Republicii Moldova.

D) Parteneriate strategice și cooperare internațională

Implementarea eficientă a EMAS necesită o cooperare strânsă între autoritățile naționale și instituțiile europene. Republica Moldova ar trebui să stabilească parteneriate bilaterale cu state membre UE care dețin experiență avansată în aplicarea schemei — precum Germania, Italia, Spania sau România — pentru a prelua modele instituționale, instrumente de formare și bune practici în domeniul verificării și promovării EMAS.

De asemenea, colaborarea cu rețeaua europeană a organismelor competente EMAS și participarea la Forumul EMAS al Comisiei Europene vor facilita integrarea Moldovei în spațiul de cooperare tehnică european și vor contribui la creșterea vizibilității țării în cadrul procesului de aderare.

E) Educație, competențe și cultură organizațională verde

EMAS nu poate fi implementat cu succes fără o investiție în capitalul uman. Formarea specialiștilor în managementul de mediu, audit ecologic și economie circulară trebuie să devină o prioritate națională. Universitățile și instituțiile de cercetare pot juca un rol-cheie în dezvoltarea de programe educaționale dedicate EMAS, iar Ministerul Educației și Cercetării ar trebui să sprijine integrarea principiilor schemei în curricula universitară și postuniversitară.

Prin educație și formare, Republica Moldova poate construi o nouă generație de experți și lideri care vor transforma sustenabilitatea într-o competență profesională și într-un avantaj competitiv.

Concluzie generală

Implementarea EMAS în Republica Moldova este, în esență, un proces de modernizare a statului și a economiei, un pas decisiv către o guvernare europeană autentică. Prin adoptarea Hotărârii de Guvern privind transpunerea EMAS, țara face trecerea de la o viziune fragmentată asupra protecției mediului la o strategie coerentă, bazată pe performanță, transparență și responsabilitate.

Această reformă nu este doar un pas tehnic în direcția aderării la Uniunea Europeană, ci o afirmație de apartenență la valorile europene ale sustenabilității, bunei guvernante și economiei bazate pe cunoaștere. EMAS oferă Republicii Moldova șansa de a deveni un model regional de tranziție verde, de a-și construi o economie competitivă și de a demonstra că progresul economic și protecția mediului pot coexista, într-un echilibru durabil.

Prin implementarea consecventă a acestei politici publice, Republica Moldova nu doar își armonizează legislația cu cea europeană, ci construiește fundamentele unei economii verzi, circulare și reziliente, ancorate în principiile responsabilității ecologice și ale performanței durabile. EMAS devine, astfel, simbolul unei noi etape a modernizării statului — o etapă în care eficiența economică, transparența instituțională și protecția mediului fuzionează într-un singur concept: Moldova Europeană și durabilă.